

XV Ogólnopolski Podkarpacki Konkurs Chemiczny – 2023/24**ETAP III A – 17.02.2024 r. Godz. 12.00-15.00****Zadanie 1 (14 pkt.)***(postaw znak X w polu odpowiedzi, którą uważasz za prawidłową)*

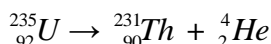
1. Zmieszano ze sobą 0,3-molowe roztwory biorąc po 1 dm³: NaCl, KNO₃, KCl, AgNO₃. Jakie jony będą dominować ($c_{\text{jonu}} > 0,1 \text{ mol/dm}^3$) w roztworze końcowym?

- a) Na⁺, Cl⁻, K⁺, NO₃⁻, Ag⁺
b) Na⁺, Cl⁻, K⁺, NO₃⁻
c) Cl⁻, K⁺, NO₃⁻
d) K⁺, NO₃⁻

2. Na podstawie dyfrakcji elektronów oraz badań spektroskopowych stwierdzono, że długość wiązania C-C w cząsteczce etenu wynosi 0,134 nm zaś w cząsteczce etanu 0,153 nm. Mając na uwadze powyższe dane można przewidywać że długość wiązania węgiel-węgiel w cząsteczce benzenu wynosi:

- a) około 0,139 nm
b) około 0,130 nm
c) około 0,160 nm
d) nie można tego określić

3. Rozpad izotopu uranu ${}^{235}_{92}\text{U}$ ulegającego przemianie α opisany równaniem:

zaliczany jest do reakcji:

- a) I rzędu gdyż jej szybkość zależy jedynie od aktualnej liczby jąder i stałej rozpadu k (λ)
b) II rzędu gdyż w wyniku przemiany powstają dwa różne izotopy
c) III rzędu gdyż w równaniu występują trzy różne indywidua chemiczne
d) termojądrowych

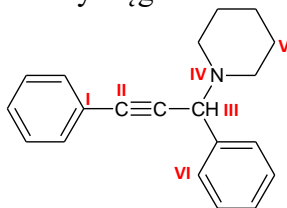
4. Wskaż zbiór substancji, z których każda może reagować z sodem:

- a) C₆H₅OH, HCOOH, KOH
b) CH₃COCH₃, CH₃NH₂, HCl
c) CH₃OH, CH₃COOH, H₂O
d) C₆H₅OH, CO(NH₂)₂, C₂H₅OH

5. Dane są trzy związki: chlorocykloheksan, 1,1-dichlorocykloheksan, 1-chloro-1-metylocykloheksan. Stopnie utlenienia atomów węgla w podanych trzech związkach wynoszą:

- a) -III, -II, -I, 0, I
b) -III, -I, 0, I, II
c) -II, 0, I, II, -III
d) -III, 0, I, III, -IV

6. Stężenie molalne 0,5 molowego roztworu H_2SO_4 ($M = 98 \text{ g/mol}$, $d = 1,11 \text{ g/cm}^3$) wynosi:
- 0,25 mol/kg
  - 0,47 mol/kg
  - 0,57 mol/kg
  - 0,74 mol/kg
7. Do roztworu siarczanu(VI) miedzi(II) zanurzono płytkę cynkową o masie 10 g. Po 10 minutach płytkę wyjęto, osuszono i zważono. Jaka była masa płytki po ekspozycji?
- większa
  - mniejsza
  - nie zmieniła się
  - wzrosła o 23 %
8. Do 4 probówek wleto obojętny 2 % r-r manganianu(VII) potasu, a następnie wprowadzono węglowód. Mieszaninę reakcyjną intensywnie wstrząsnęto. Przebieg reakcji zaobserwowano w probówce do której wprowadzono:
- heksan
  - benzen
  - cykloheksen
  - cykloheksan
9. Zaznaczone na poniższym wzorze atomy węgla i azotu znajdują się w stanie hybrydyzacji:

	I	II	III	IV	V	VI
a)	☐ sp	☐ sp	☐ sp^3	☐ sp^2	☐ sp^3	☐ sp
b)	☐ sp^2	☐ sp	☐ sp^2	☐ sp^3	☐ sp^3	☐ sp^2
c)	☐ sp^2	☐ sp	☐ sp^3	☐ sp^2	☐ sp^3	☐ sp^2
d)	☐ sp^2	☐ sp	☐ sp^3	☐ sp^3	☐ sp^3	☐ sp^2

10. Jaki to węglowód, jeżeli do spalania 1 jego objętości zużyto 3 objętości tlenu, otrzymując 2 objętości ditlenku węgla i 2 objętości pary wodnej?
- metan
  - eten
  - etan
  - etyn
11. Która z soli: AgCl (wartość iloczynu rozpuszczalności $K_{\text{AgCl}} = 1 \cdot 10^{-10}$), czy Ag_2CrO_4 ($K_{\text{Ag}_2\text{CrO}_4} = 2,4 \cdot 10^{-12}$) jest trudniej rozpuszczalna:
- AgCl
  - Ag_2CrO_4
  - jednakowo rozpuszczalne
  - zbyt mało informacji by jednoznacznie odpowiedzieć

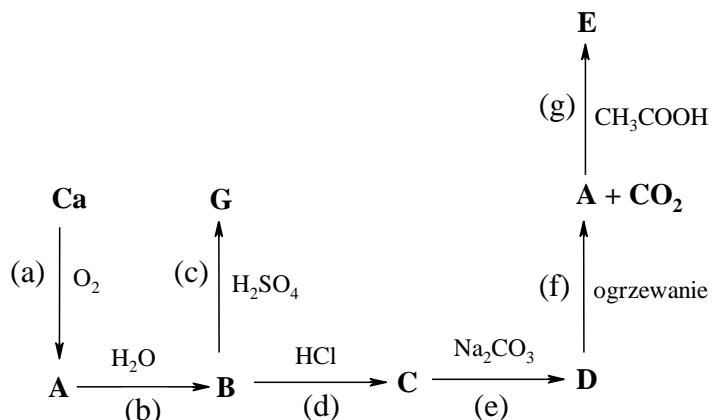
12. Przedrostki: cyklo-, tetraedro-, mono-, katena- w nazwach pierwiastków oznaczają odpowiednio budowę:
- a) pierścieniową, łańcuchową, dwuatomową, cykliczną
  - b) pierścieniową, pięcioatomową, liniową, cykliczną
  - c) pierścieniową, dwuatomową, liniową, cykliczną
  - d) pierścieniową, czteroatomową, jednoatomową, łańcuchową
13. Stałe dysocjacji kwasu siarkowego(IV) wynoszą: $K_1 = 1,6 \cdot 10^{-2}$; $K_2 = 6,3 \cdot 10^{-8}$. Szereg przedstawiający malejące stężenie jonów w roztworze jest następujący:
- a) $\text{SO}_3^{2-} > \text{H}^+ > \text{HSO}_3^-$
  - b) $\text{H}^+ > \text{HSO}_3^- > \text{SO}_3^{2-}$
  - c) $\text{HSO}_3^- > \text{SO}_3^{2-} > \text{H}^+$
  - d) $\text{HSO}_3^- > \text{H}^+ > \text{SO}_3^{2-}$
14. W czasie elektrolizy wodnego roztworu NaCl (na elektrodach platynowych) przepłynął ładunek 19300 C (wydajność prądowa 100 %). Stała Faraday wynosi 96 485 [C/mol]. Produktami elektrolizy są:
- a) 4,0 g Na; 7,1 g Cl₂
  - b) 0,1 g H₂; 3,5 g O₂
  - c) 0,2 g H₂; 7,1 g Cl₂
  - d) 0,2 g H₂; 3,2 g O₂

Masa molowa (g/mol): H - 1; O - 16; S - 32; Cl - 35,5.

Zadanie 2 (24 pkt.)

Wapń poddano reakcjom chemicznym według poniższego schematu.

- Podaj wzory i nazwy związków oznaczonych literami od **A** do **G**.
- Za pomocą zbilansowanych równań przedstaw zachodzące reakcje chemiczne.
- Przedstaw za pomocą reakcji anodowych i katodowych przebieg elektrolizy wodnego roztworu substancji **C** oraz **E**.
- Oblicz wydajność reakcji (f), jeżeli wiadomo, że z 1 kg substancji **D** otrzymano 440 g substancji **A**.
- Do 100 cm³ wodnego roztworu substancji **B** dodawano porcjami roztwór kwasu szczawiowego (etanodiowego). Po zakończeniu reakcji wytrącony osad przemyto, wysuszono i zważono, otrzymując 0,1281 g substancji.
  - Napisz w formie jonowej i cząsteczkowej równania reakcji zachodzącej podczas tego procesu.
  - Podaj nazwę i wzór strukturalny substancji tworzącej osad.
  - Oblicz stężenie substancji **B** w analizowanym roztworze (w mmol/dm³).
- Jaki odczyn wykazują wodne roztwory substancji **C** oraz **E**? Odpowiedź uzasadnij pisząc wyjaśnienie i/lub odpowiednie równanie reakcji.

Masa molowa (g/mol): C -12; O - 16; Ca - 40,1.

Rozwiązanie zadania 2

Ad.1

Związek	Wzór	Nazwa	
A			
B			
C			
D			
E			
G			

Ad.2

Reakcja	Zbilansowane równanie reakcji	
(a)		
(b)		
(c)		
(d)		
(e)		
(f)		
(g)		

Ad.3

Elektroliza wodnego roztworu substancji C	
Elektroliza wodnego roztworu substancji E	

Ad.4

Wydajność reakcji (f)	

Ad.5

Polecenie		
a)		
b)		

c)		
----	--	--

Ad.6

Roztwór	Uzasadnienie	Pkt
C		
E		

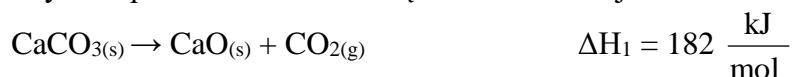

Zadanie 3 (16 pkt.)

Metale mogą wiele – o wybranych metalach i ich związkach

1. 5 g pewnego minerału, będącego solą zawierającą nieznaną jednowartościowy pierwiastek X oraz magnez, chlor i 38,86 % wody, całkowicie rozpuszczono w 50 g wody, a gęstość otrzymanego roztworu wyniosła $1,100 \text{ g/cm}^3$. Analiza wykazała, że stężenie jonów magnezu w tym roztworze wynosi $0,3598 \text{ mol/dm}^3$. Z 10 cm^3 tak otrzymanego roztworu, zadanego nadmiarem roztworu AgNO_3 uzyskano 1,548 g białego, serowatego, ciemniejącego na świetle osadu. Zidentyfikuj pierwiastek X i podaj najprostszy wzór minerału, wiedząc, że stosunek molowy X : Mg = 1:1.
2. Jednym ze związków wapnia mającym szerokie zastosowanie w budownictwie i przemyśle jest wapno palone. Otrzymuje się je w wyniku prażenia wapienia ($\text{CaCO}_{3(s)}$) z koksem (C_s) w piecu zwanym wapiennikiem. Zachodzą wówczas reakcje:

- (i) określ, która z zachodzących reakcji jest egzoenergetyczna, a która endoenergetyczna.
- (ii) oblicz, ile kilogramów węglanu wapnia powinno przypadać na 200 kg koksu, aby w takim piecu wypalanie wapienia przebiegało bez konieczności dostarczania energii z zewnątrz.

Masa molowa (g/mol): H - 1; C - 12; O - 16; Mg - 24; Cl - 35,5; K - 39; Ca - 40,1; Ag - 108.

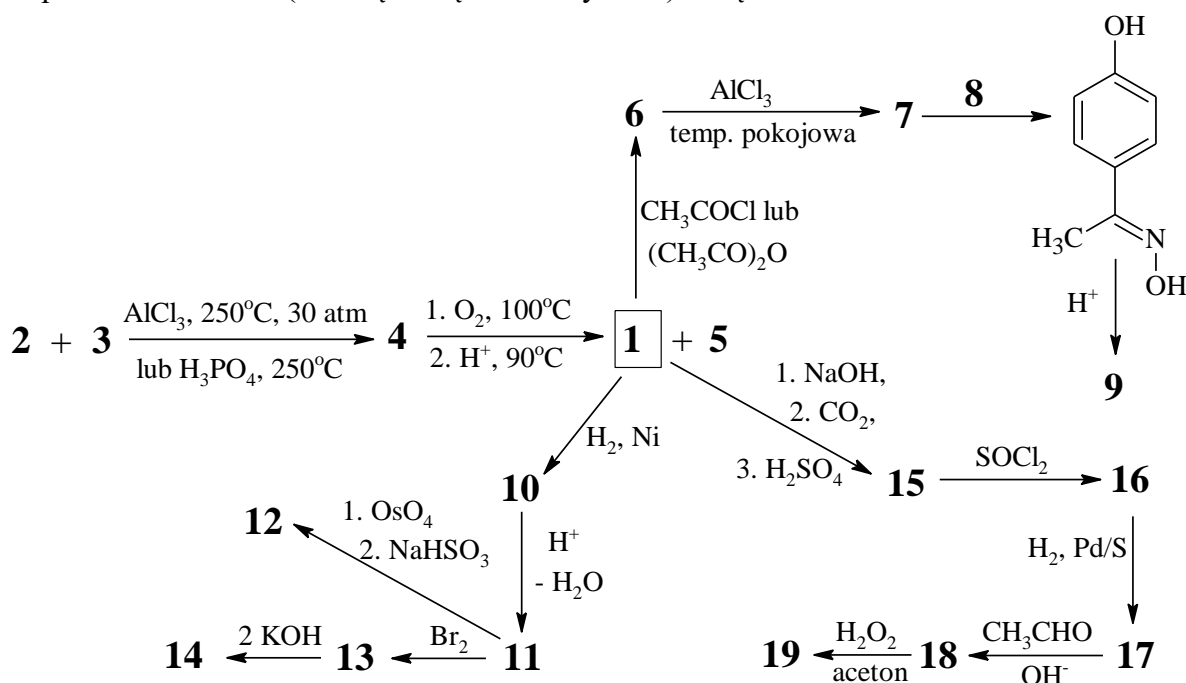
Rozwiązanie zadania 3

Zadanie 4 (30 pkt.)

Związek **1**, został wydzielony ze smoły węglowej (produkt ciekły procesu koksowania) jeszcze w XIX w. Był jednym z pierwszych środków bakteriobójczych, chętnie stosowanym w szpitalach na przełomie XIX i XX w. Obecnie jest on surowcem do otrzymywania wielu substancji leczniczych, barwników, a także cennych materiałów polimerowych. Można go otrzymać kilkoma sposobami, przy czym, na skalę przemysłową otrzymuje się go metodą dwustopniową ze związku **2** i **3**. W wyniku całkowitego spalania 1 g związku **2** otrzymuje się 3,380 g CO₂ i 0,692 g H₂O. Masa molowa związku **2** wynosi 78,114 g/mol. Hydratacja związku **3** w środowisku kwaśnym, w podwyższonej temperaturze, prowadzi do alkoholu **A** zawierającego 59,96 % węgla i 26,62 % tlenu.

- A. Podaj wzór sumaryczny najprostszy (empiryczny) i wzór rzeczywisty związku **2**. Podane wzory uzasadnij odpowiednimi obliczeniami.
- B. Podaj wzór sumaryczny i strukturalny oraz nazwę związku **A**. Podaj odpowiednie obliczenia oraz schemat syntezy związku **A** ze związku **3**.
- C. Podaj wzory i nazwy (zwyczajową lub systematyczną) związków **1-19** przedstawionych na poniższym diagramie. W przypadku związków **12** i **14** uwzględnij stereochemiczny przebieg reakcji.
- D. Napisz schemat reakcji charakterystycznej dla związku **1** i związku **5**.
- E. Napisz schemat reakcji kondensacji, prowadzonej w środowisku kwaśnym pomiędzy związkiem **1** i **5**.
- F. Napisz schemat reakcji redukcji związku **7**, prowadzonej amalgamatem cynku, w środowisku kwasu solnego. Podaj nazwę wytworzonego związku.
- G. Podaj różnicę pomiędzy związkiem **12** i **14**.
- H. Napisz wzór laktonu (wewnątrzcząsteczkowy ester) związku **19**.

Masa molowa (g/mol): H - 1,008; C - 12,011; O - 16.

Rozwiązanie zadania 4

Polecenie			Liczba punktów
A			
B			
	Wzór związku A:	Nazwa:	
C	Wzór związku 1:	Nazwa:	
	Wzór związku 2:	Nazwa:	
	Wzór związku 3:	Nazwa:	

C	Wzór związku 4 :	Nazwa:	
	Wzór związku 5 :	Nazwa:	
	Wzór związku 6 :	Nazwa:	
	Wzór związku 7 :	Nazwa:	
	Wzór związku 8 :	Nazwa:	
	Wzór związku 9 :	Nazwa:	
	Wzór związku 10 :	Nazwa:	
	Wzór związku 11 :	Nazwa:	
	Wzór związku 12 :	Nazwa:	

C	Wzór związku 13 :	Nazwa:	
	Wzór związku 14 :	Nazwa:	
	Wzór związku 15 :	Nazwa:	
	Wzór związku 16 :	Nazwa:	
	Wzór związku 17 :	Nazwa:	
	Wzór związku 18 :	Nazwa:	
	Wzór związku 19 :	Nazwa:	
D	Reakcje charakterystyczne związku 1		

D	Reakcje charakterystyczne związku 5	
E	Reakcja kondensacji pomiędzy związkiem 1 i 5	
F	Reakcja redukcji związku 7 Nazwa:.....	
G	Różnica pomiędzy związkiem 12 i 14	
H	Wzór laktonu związku 19	